

Πρωτοπρεσβύτερος π. Σπυρίδων Βασιλάκος: «Κάθε μέρα Χριστούγεννα»

/ [Ενορίες](#)

Τα Χριστούγεννα δεν είναι απλώς μια εορτή του ημερολογίου, αλλά μια καθημερινή δυνατότητα. Όταν ο άνθρωπος καθαρίζει τους λογισμούς του, ζει την ταπείνωση, την αγάπη, την προσευχή και την υπέρβαση του εγωισμού, τότε ο Χριστός σαρκώνεται μέσα του και η ζωή του γίνεται διαρκής πανήγυρη Χριστουγέννων.

Ομιλία με θέμα «Κάθε μέρα Χριστούγεννα», πραγματοποίησε ο Πρωτοπρεσβύτερος π. Σπυρίδων Βασιλάκος, κληρικός της Ιεράς Μητροπόλεως Θηβών και Λεβαδείας, Διευθυντής του Ραδιοφωνικού Σταθμού

«Βοιωτική Εκκλησία», στον Ιερό Ναό Ευαγγελιστρίας Πειραιώς, την Τετάρτη 17 Δεκεμβρίου.

Της ομιλίας, που δόθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «ΕΝΟΠΙΑ εν δράσει...», προηγήθηκε Ιερά Παράκληση προς την Υπεραγία Θεοτόκο τη Βηματάρισσα.

Η ομιλία του π. Σπυρίδωνος Βασιλάκου ήταν μια βαθιά θεολογική και υπαρξιακή προσέγγιση της εορτής των Χριστουγέννων, όχι ως γεγονός που επαναλαμβάνεται μία φορά τον χρόνο, αλλά ως καθημερινή εμπειρία ζωής. Κεντρική θέση κατείχε η πεποίθηση ότι οι Πατέρες και οι άγιοι της Εκκλησίας δεν «περίμεναν» απλώς τις εορτές, αλλά τις ζούσαν αδιάκοπα, διότι ζούσαν τον ίδιο τον Χριστό. Όποιος ζει τον Χριστό, ζει καθημερινά τη Γέννηση, τη Βάπτισμα, τη Μεταμόρφωση, τη Σταύρωση, την Ανάσταση και την Ανάληψή Του. Έτσι, «κάθε μέρα» μπορεί να γίνει Χριστούγεννα.

Αφετηρία της σκέψης του π. Σπυρίδωνα ήταν η ευαγγελική φράση «ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο». Η ενανθρώπιση του Θεού δεν είναι απλώς ένα δογματικό γεγονός, αλλά αποκαλύπτει μια βαθιά πνευματική αλήθεια: ό,τι υπάρχει μέσα στον άνθρωπο, ό,τι καλλιεργείται στον νου και την καρδιά, αργά ή γρήγορα «σαρκώνεται», δηλαδή γίνεται πράξη, λόγος, στάση ζωής. Οι Πατέρες της Εκκλησίας, και ιδιαίτερα οι νηπτικοί, δίνουν μεγάλη σημασία στους λογισμούς, διότι αυτοί κυοφορούνται στη διάνοια και τελικά γεννούν συγκεκριμένες καταστάσεις.

Έτσι, ο άνθρωπος κουβαλά μέσα του ένα παρελθόν που έχει ήδη σαρκωθεί. Αν αυτό το παρελθόν μείνει αθεράπευτο, γίνεται πηγή ενοχής, ταραχής και εσωτερικής τυραννίας. Η Εκκλησία, ωστόσο, προτείνει τη μετάνοια ως δρόμο θεραπείας: μέσα στη μετάνοια, το παρελθόν καθαρίζεται, φωτίζεται και παύει να καταδιώκει τον άνθρωπο.

Ο π. Σπυρίδων χρησιμοποίησε μια χαρακτηριστική εικόνα: η ζωή μας «γεννά» παιδιά. Κάποια από αυτά είναι πηγή χαράς και παρηγοριάς, ενώ άλλα μοιάζουν με «πιράνχας» που μας κατασπαράσσουν. Αυτά τα τελευταία είναι οι αθεράπευτες καταστάσεις, τα ακάθαρτα κίνητρα και οι εγωκεντρικές επιλογές. Αντίθετα, όταν ό,τι έχει σαρκωθεί μέσα μας καθαρθεί, φωτιστεί και αγιαστεί, τότε η ζωή γίνεται πραγματικά Χριστούγεννα.

Στη συνέχεια, στράφηκε στο πρόσωπο της Υπεραγίας Θεοτόκου. Η παρθενία της δεν παρουσιάζεται απλώς ως βιολογικό ή ηθικό γεγονός, αλλά ως συνολική κατάσταση ύπαρξης. Η Παναγία είναι παρθένος στη διάνοια, στον λόγο, στις

αισθήσεις, στις επιθυμίες και στις σχέσεις της. Διατηρεί καθαρή σχέση με τον Θεό, με τους ανθρώπους και με τον ίδιο της τον εαυτό. Αυτή η καθαρότητα δεν είναι αυτονόητη· είναι καρπός αγώνα, άσκησης και βαθιάς εσωτερικής καλλιέργειας.

Μέσα από το παράδειγμα της Παναγίας τίθεται ένα κρίσιμο ερώτημα: μπορεί κάτι ακάθαρμο να γεννήσει κάτι καθαρό; Μπορεί ένα σκοτεινό κίνητρο να οδηγήσει σε αληθινές και υγιείς σχέσεις; Η απάντηση είναι αρνητική. Η ακαθαροσία γεννά καταστάσεις που διαλύουν τον άνθρωπο και τον απομακρύνουν από την κοινωνία με τον Θεό και τον συνάνθρωπο. Αντίθετα, η Εκκλησία προσφέρει τον δρόμο της καθάρσεως μέσα από τη μετάνοια, την εξομολόγηση και την ταπείνωση.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο γεγονός ότι η παρθενία της Παναγίας καταξιώνεται όχι μόνο από τον προσωπικό της αγώνα, αλλά από την ολοκληρωτική της προσφορά στον Θεό: «Ίδού ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου». Οτιδήποτε δεν προσφέρεται στον Θεό, ακόμη και αν φαίνεται καθαρό, κινδυνεύει να αμαυρωθεί από τον εγωισμό. Όπως ένα ποτήρι καθαρό νερό που, αν δεν ενωθεί με το ζωντανό νερό, μπορεί να μολυνθεί, έτσι και ο ανθρώπινος αγώνας χωρίς ταπείνωση και αναφορά στον Θεό χάνει την καθαρότητά του.

Ακολούθησε η παρουσίαση του Αγίου Ιωσήφ του Μνήστορος, μιας σιωπηλής αλλά βαθιάς πνευματικής μορφής. Ο Ιωσήφ δεν λέει ούτε μία λέξη στα Ευαγγέλια. Η σιωπή του, όμως, δεν είναι κενό, αλλά πληρότητα. Σε αντίθεση με τον σύγχρονο άνθρωπο που κατακλύζει τον κόσμο με λόγια για να καλύψει το εσωτερικό του κενό, ο Ιωσήφ είναι γεμάτος από την παρουσία του Θεού. Η σιωπή του αποκαλύπτει την εσωτερική του ωριμότητα και αγιότητα.

Ο Ιωσήφ χαρακτηρίζεται «δίκαιος», δηλαδή πιστός τηρητής του νόμου. Όταν έρχεται αντιμέτωπος με την εγκυμοσύνη της Παναγίας, βρίσκεται μπροστά σε έναν τεράστιο εσωτερικό αγώνα: ο νόμος απαιτεί τιμωρία, αλλά η αγάπη τον οδηγεί σε υπέρβαση. Επιλέγει να μην εκθέσει και να μην πληγώσει την Παναγία, αποφασίζοντας να την προστατεύσει. Τη στιγμή ακριβώς που κάνει αυτή την υπέρβαση της δικαιοσύνης προς χάρη της αγάπης, ο Θεός του μιλά. Έτσι αποκαλύπτεται μια βαθιά αλήθεια: ο Θεός μιλά όταν ο άνθρωπος τολμά να ξεπεράσει τον εαυτό του και να επιλέξει την αγάπη.

Σε αντιδιαστολή, παρουσιάζεται ο Ηρώδης. Όταν εκείνος ταραχθηκε, ταραχθηκε ολόκληρη η Ιερουσαλήμ. Η ταραχή του εγωκεντρικού ανθρώπου διαχέεται και σκορπά σύγχυση γύρω του. Αντίθετα, η ταραχή του Ιωσήφ παραμένει εσωτερική και, μέσα από τη χάρη του Θεού, μετατρέπεται σε ειρήνη. Ο Ιωσήφ «προστάτεψε πρώτα τον Θεό μέσα του» και έτσι αξιώθηκε να προστατεύσει και τον Χριστό.

Η ομιλία στη συνέχεια αναφέρεται στον δρόμο που επέλεξε ο Χριστός για να έρθει στον κόσμο. Θα μπορούσε να κατέβει με μεγαλοπρέπεια, αλλά διάλεξε τον δρόμο της ταπείνωσης και της ανθρώπινης αδυναμίας. Πέρασε μέσα από τον άνθρωπο, αντιμετωπίζοντας τη σκληρότητα, τη φθορά, την προδοσία και την αχαριστία. Αυτός ο δρόμος αποκαλύπτει στον άνθρωπο πού βρίσκεται το αληθινό κέντρο της ζωής: όχι έξω από τον άνθρωπο, αλλά μέσα του.

Οι Πατέρες τονίζουν ότι η Βασιλεία του Θεού βρίσκεται «ἐντὸς ἡμῶν». Το σπήλαιο της Γεννήσεως γίνεται σύμβολο της ανθρώπινης καρδιάς: είναι βαθύ και σκοτεινό. Για να φτάσει κανείς εκεί, χρειάζεται κάθοδο, όπως για τη Σταύρωση χρειάζεται ανάβαση. Αυτή η κάθοδος και ανάβαση συνιστούν την πνευματική πορεία του ανθρώπου. Ο Χριστός γεννιέται στο βάθος και στο σκοτάδι για να μεταμορφώσει το σκοτάδι σε φως.

Η εσωτερική αυτή πορεία συνδέεται άμεσα με την προσευχή. Όποιος κατεβαίνει μέσα στον εαυτό του, συνειδητοποιεί το σκοτάδι, την αδυναμία και την ανάγκη του για έλεος. Τότε η προσευχή «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με» γίνεται αυθόρμητη κραυγή ζωής. Κάθε φορά που ο άνθρωπος την εκφέρει, φωτίζεται το επόμενο βήμα της πορείας του.

Ιδιαίτερη σημασία έχουν και οι Μάγοι. Αν και ειδωλολάτρες και μακρινοί, διένυσαν μεγάλη απόσταση για να συναντήσουν τον Χριστό. Αντίθετα, οι «κοντινοί» Ιουδαίοι δεν αντιλήφθηκαν τη Γέννησή Του. Έτσι ανατρέπεται η ανθρώπινη λογική: οι μακρινοί γίνονται κοντινοί και οι θεωρούμενοι κοντινοί αποδεικνύονται μακρινοί. Οι Μάγοι καθοδηγούνται από το αστέρι, το οποίο οι Πατέρες ερμηνεύουν ως θεία χάρη. Όταν συναντούν τον Χριστό, φεύγουν «δι' ἄλλης ὁδοῦ», δείχνοντας ότι η αληθινή συνάντηση με τον Θεό αλλάζει ριζικά την πορεία της ζωής.

Η ομιλία του π. Σπυρίδωνα ολοκληρώθηκε με την εικόνα του γυμνού και άοπλου Χριστού. Ο Ηρώδης διαθέτει δύναμη και όπλα, αλλά τελικά ηττάται. Ο Χριστός, γυμνός και αδύναμος, νικά με το όπλο της αγάπης. Η συνειδητοποίηση της δικής μας «γυμνότητας» οδηγεί στη μετάνοια και ανοίγει τον δρόμο για να «ενδυθούμε» τον Χριστό. Όταν ο άνθρωπος αποδεχθεί την αδυναμία του και προσφέρει τον εαυτό του στον Θεό, τότε ο Χριστός γεννιέται μέσα του.

Έτσι, τα Χριστούγεννα δεν είναι απλώς μια εορτή του ημερολογίου, αλλά μια καθημερινή δυνατότητα. Όταν ο άνθρωπος καθαρίζει τους λογισμούς του, ζει την ταπείνωση, την αγάπη, την προσευχή και την υπέρβαση του εγωισμού, τότε ο Χριστός σαρκώνεται μέσα του και η ζωή του γίνεται διαρκής πανήγυρη Χριστουγέννων.